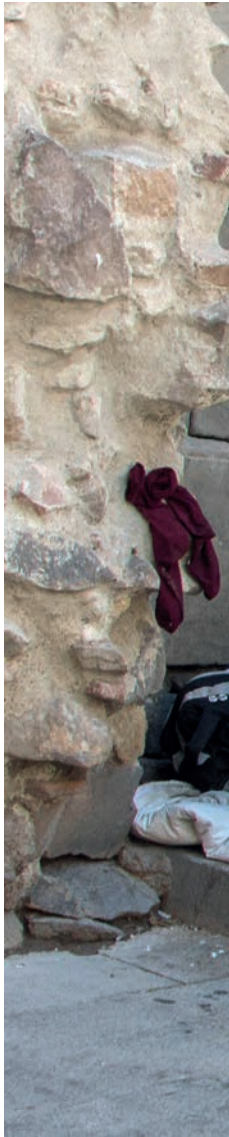

Confinar-se quan no tens casa

**La pandèmia empitjora la situació
de les persones sense llar**

Fins a 1.239 persones
dormen als carrers
de Barcelona.

RAQUEL SANCHO
«Està molt bé que es digui: “Queda’t a casa”, però què ha de fer qui no en té?»

M. VICTÒRIA MOLINS
«Algunes de les persones que dormen al carrer estan molt angoixades davant del toc de queda»

Amb el toc de queda o confinament, els carrers es buiden, i és aleshores quan se'ns mostra més descarnada la realitat de les persones que viuen al carrer. «Està molt bé que es digui: “Queda’t a casa”, però què ha de fer qui no en té?», es pregunta Raquel Sancho, coordinadora del servei Amics del Carrer de la Comunitat de Sant'Egidio, entitat que des de l'inici de la pandèmia ha triplicat el nombre de les persones ateses. «El toc de queda fa sentir encara de forma més crua el sentiment de soledat i abandonament per part de la societat. La limitació de moviments i les restriccions horàries i d'aforament exposen encara més aquestes persones a la intempèrie i a la duresa del carrer.»

D'acord amb el darrer recompte efectuat per Arrels Fundació, el maig del 2020, a Barcelona són 1.239 les persones que dormen al carrer i 4.200, les que no tenen llar, perquè tenir llar és molt més

que tenir un sostre on passar la nit, com ens recorda Càritas amb la seva campanya «Ningú sense llar». Pel que fa al conjunt de Catalunya, les últimes xifres són de l'any 2017 i les proporciona l'Estratègia integral per a l'abordatge del sensellarisme a Catalunya, que parla de 5.571 persones vivint al carrer o en albergs. Segons Arrels Sant Ignasi, a Lleida hi ha 872 persones sense llar, gairebé un 20% més que l'any passat, de les quals 80 sense sostre.

«Algunes de les persones que dormen al carrer estan molt angoixades davant del toc de queda», comenta la religiosa teresiana M. Victòria Molins, una de les promotores de l'Hospital de Campanya Santa Anna, que ofereix àpat diari a 110 persones a la seva Taula de Fraternitat, si bé la demanda no para d'augmentar. Des de Lleida, Òscar Costa, sotsdirector d'Arrels Sant Ignasi, subscriu que «aquesta situació del toc de queda fa augmentar el

neguit, el malestar i l'angoixa de les persones sense sostre, alhora que afecta el procés que segueixen per millorar la seva situació». Sònia Pau, periodista, voluntària d'Arrels Fundació i autora del llibre *Fils trencats* (Claret), rememora l'experiència del confinament del març: «Se sap que les persones sense llar tenen més dificultats per cobrir les necessitats bàsiques (des de menjar fins a dutxar-se o senzillament anar al lavabo) i es fan més vulnerables, perquè es queden soles en carrers deserts. Un altre aspecte és que algunes persones van ser multades pel fet de ser al carrer. Les entitats han fet feina amb administracions i cossos policials, perquè les sancions no es repeteixin. No és només la quantitat econòmica a pagar, sinó sobretot que se senten perseguides i encara més criminalitzades per la seva situació.»

Malauradament, com constata Sònia Pau, la situació s'assembla massa a la que vam viure al març, i per això les entitats socials demanen a les administracions que s'avancin per no caure en els mateixos errors. «Les administracions han d'habilitar espais per a les persones que dormen al carrer, que estan augmentant a causa de les dificultats per pagar els lloguers de pisos o habitacions», remarca Viqui Molins. «A les administracions els demanem compromís amb la ciutat i amb els més vulnerables», afegeix Òscar Costa.

Vells pecats estructurals

La pandèmia fa aflorar situacions noves, però sobretot agreuja vells pecats estructurals, com un parc d'habitatge de lloguer social a Catalunya totalment insuficient. La mitjana és del 2% mentre que a la resta d'Europa és del 16%. La pandèmia ha emfatitzat la importància de tenir una casa i la vulnerabilitat de les persones que dormen al carrer. Segons Arrels Fundació, durant l'últim any, a Barcelona ha mort una persona sense llar cada cinc dies: durant el primer estat d'alarma tres d'elles van morir víctimes d'homicidi. Moltes altres, que estaven a l'hospital, una residència o un sociosanitari, van morir en soledat. «Recordem que hi va haver tres homicidis a l'Eixample», alerta Sò-

ÒSCAR COSTA
«A les administracions els demanem compromís amb la ciutat i amb els més vulnerables»

nia Pau. «Quan els infants van poder tornar a sortir al carrer, una persona que viu al ras, al barri del Fort Pienc de Barcelona, em va dir: "Torno a ser feliç de veure la plaça plena".» Raquel Sancho ho corrobora: «Limitar l'accés, reduir els horaris o tancar els espais de serveis essencials com bars, menjadors socials, centres de dutxes, restaurants, supermercats, poliesportius, biblioteques, oficines d'assistència social entre d'altres, representa multiplicar de forma exponencial les dificultats per rebre qualsevol tipus d'ajut. Tot esdevé més feixuc: obtenir una ampolla d'aigua, dutxar-se, anar al lavabo, canviar-se de roba, aconseguir una manta, fer un tràmit per rebre una pensió, garantir un àpat al dia, tenir un espai per llegir i un mínim d'intimitat. Són serveis que, en tot cas, s'haurien de reforçar a fi de poder respondre a l'augment de les necessitats socials que han

Arrels Sant Ignasi va reivindicar, el 22 d'octubre, el dret a l'habitatge amb una cadena humana a la plaça Paeria de Lleida.

SÒNIA PAU
«Cal augmentar els equips de carrer i incorporar-hi professionals de la salut»

aparegut a conseqüència de la pandèmia. La vida de qui viu al carrer ja és prou complicada, però ara encara ho és més.»

En aquest sentit, un altre vell pecat estructural és una xarxa de recursos públics i privats saturada, tal com evidencia el mapa *Sobreviure al carrer a Barcelona*, editat per Arrels Fundació: respecte de l'any passat, Barcelona ha perdut una quinzena de serveis i recursos perquè a causa del Covid-19 han tancat de forma definitiva o temporal; s'han tancat les llistes d'espera per dormir als albergs, i s'han reduït els serveis de dutxa i de rober; és molt difícil dinar o sopar calent, i gairebé no hi ha espais per descansar i resguardar-se.

«Si el sistema estava col·lapsat, ara encara més», denuncia el sots-director d'Arrels Sant Ignasi, una entitat que ha vist incrementar el nombre de persones ateses que els arriben derivades de Serveis Socials de la Paeria i de Càritas diocesana de Lleida, i que ha d'aturar les noves demandes, «ja que tenim el màxim de cites diàries que podem atendre». Òscar Costa recorda a les administracions que «l'atenció telemàtica exclou moltes persones que ni disposen de les competències ni de les eines per poder comunicar-se, cosa que dificulta molts tràmits que són necessaris per a la millora del procés individual de cada persona: prestacions, empanonament, Serveis Socials, etc.».

Marta Maynou, cap de l'equip d'Acollida d'Arrels Fundació, confirma que «la xarxa de recursos per a persones sense llar s'ha debilitat a causa de la pandèmia, tot és més precari i això afecta molt les persones que viuen al carrer», però és que més enllà del tancament de recursos bàsics, «s'ha perdut un punt de relació humana, perquè estar al costat de la persona, acompanyar-la, és imprescindible per generar vincle i afegir qualitat als serveis i recursos».

Des de la Comunitat de Sant'Egidio, que edita la guia *On menjar, dormir i rentar-se*, procuren pal·liar aquestes mancances, tal com explica Raquel Sancho: «Els serveis de Sant'Egidio amb els amics del carrer, des del menjador fins als sòpans ambulants, passant pel centre d'acollida o "la dutxa amiga", han

hagut de modificar-se per complir les mesures de seguretat establertes. En qualsevol cas, el tracte personal i la informació esdevenen sempre més importants per respondre a la por i la desorientació d'aquest temps.»

Per tot plegat, Arrels Fundació demana apostar per recursos d'allotjament amb visió a mitjà i llarg termini, obrir espais nocturns de baixa exigència, habilitar més espais de dia de proximitat amb serveis útils com dutxes, consignes, espais climatitzats, i atendre les persones des de cada municipi. Sònia Pau, voluntària de l'entitat, recorda que l'accés a un habitatge és un dret i les administracions l'haurien de fer possible: «Ningú no hauria de dormir ni viure al carrer. Ningú. Mentrestant, hi hauria d'haver prou recursos dignes per atendre totes aquestes persones, perquè recuperin la confiança, creïn vincles i puguin tornar a ser persones autònomes. I, ara, en temps de pandèmia, cal augmentar els equips de carrer perquè se sentin acompanyades i incorporar-hi professionals de la salut. A més de cobrir, és clar, les seves necessitats bàsiques. Pensem que, com que es tanquen recursos, moltes perden els referents en un moment en què tothom vivim més o menys espantats i preocupats per la salut. Se sap que viure al carrer escurça la vida una mitjana de vint anys, això sense pandèmia.»

Raquel Sancho, des de la Comunitat de Sant'Egidio, traça la mateixa radiografia: «La crisi oberta per la pandèmia ha deixat en evidència les mancances d'una atenció a les persones del carrer que sempre ha estat deficitària. Cal disposar de centres d'acollida i pernoctació de baixa exigència, permanents i d'excel·lència, no només durant l'Operació Fred, sinó amb un nombre suficient per atendre totes les emergències. Insistim a respondre amb propostes d'excel·lència que dignifiquin les persones sense sostre, estiguin a l'abast de les persones a cada barri, descentralitzades, menys massificades, familiars i dignes. Finalment, en un moment d'emergència com el que vivim, es podrien posar a disposició places d'hotels tancats, de la mateixa manera que s'ha fet per als malalts de Covid-19.»